

3 (Sem-5/CBCS) SKT HC 2

2021

(Held in 2022)

SANSKRIT

Paper : SKT-HC-5026

(Sanskrit Grammar)

(Honours Core)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

**(General Introduction to Vyākaraṇa, Śivasūtra,
Paribhāṣā, Sandhi)**

(Marks : 20)

1. Answer the following :

1×3=3

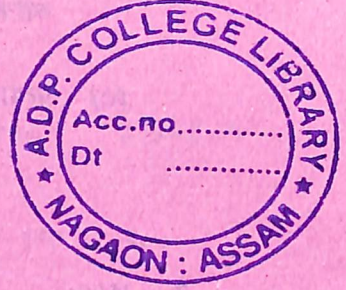
अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) The प्रत्याहार अच् refers to स्वरवर्ण.

(Write Yes or No)

अच् इति प्रत्याहारेण स्वरवर्णाः सूच्यन्ते।

(आं न वा इति लेखनीयम्)

(2)

(b) How many यत्नs are there in Grammar?

व्याकरणे कतिसंख्यकः यत्नः अस्ति?

(c) प्रत्याहारेषु _____ न ग्रहणम्।

(Fill in the blank)

(रिक्तस्थानं पूरयतु)

2. Write a short note on उपसर्ग. 2

उपसर्गविषये एका संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया।

3. Explain any one of the following : 5

अधस्तनानाम् एकस्य व्याख्या करणीया—

अकः सवर्णे दीर्घः ; अदेङ्गुणः ; आदिन्त्येन सहेता।

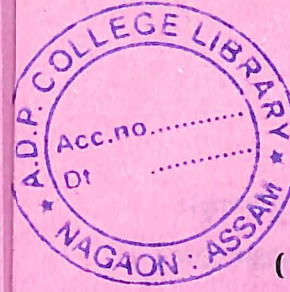
4. (a) Write an exhaustive note on पाणिनि and the 'अष्टाध्यायी'. 10

पाणिनिम् अष्टाध्यायीञ्च अवलम्ब्य एका विस्तृता टिप्पणी लेखनीया।

Or / अथवा

(b) Assess the कलापव्याकरण as a non-Pāṇinian Grammar.

अपाणिनीयव्याकरणरूपेण कलापव्याकरणस्य महत्त्वं सूचनीयम्।

(3)

UNIT—II

(Natvavidhi and Satvavidhi)

(Marks : 10)

5. Explain any two of the following Sūtras : $2\frac{1}{2} \times 2 = 5$

अधस्तनानां द्वयोः सूत्रयोः व्याख्या करणीयाः —

रषाभ्यां नो णः समानपदे ; इणः षः ;
अट्कुण्वाड्नुभ्यवायेऽपि।

6. Write the correct forms of any five words from the following : $1 \times 5 = 5$

अधस्तनेषु पदपञ्चकस्य शुद्धं रूपं लेखनीयम्—

रामायन/रामायण ; नराण/नरान् ; कविसु/कविषु ;
त्रिमुणि/त्रिमुनि ; परिषेवा/परिसेवा ; हरिणामामृतम्/
हरिणामामृतम् ; नमस्कृत्य/नमष्कृत्य।

UNIT—III

(Declension, Conjugation and Roots)

(Marks : 25)

7. Answer the following : $1 \times 4 = 4$

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) अन्यत्/अन्यम् is the correct form of the word अन्य in the नपुंसकलिङ्ग.

(Choose the correct word)

(4)

अन्यशब्दस्य नपुंसकलिङ्गे रूपमस्ति अन्यत्/अन्यम्।

(शुद्धम् उत्तरं लिखतु)

(b) Which विभक्ति is involved in the form त्रिषु of the word 'त्रि'?

'त्रि' इति शब्दस्य त्रिषु इति रूपे का विभक्तिरस्ति?

(c) The form शाधि is connected to the root शास्/शी.

(Choose the correct word)

शाधि इति रूपं शास्/शी इति धातुना सह संयुक्तं वर्तते।

(शुद्धम् उत्तरं लिखतु)

(d) What form the root भू takes in the third person singular number of लृट्लकार?

लृट्लकारगतप्रथमपुरुषैकवचने भू इति धातोः रूपं किं भवति?

8. Answer the following :

2×3=6

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) मति in genitive (in all numbers)

मतिशब्दस्य षष्ठीविभक्तिगतरूपाणि (सर्वेषु वचनेषु)

(5)

(b) लता in instrumental (in all numbers)

लताशब्दस्य तृतीयाविभक्तिगतरूपाणि (सर्वेषु वचनेषु)

(c) महाराज in dative (in all numbers)

महाराजशब्दस्य चतुर्थीविभक्तिगतरूपाणि (सर्वेषु वचनेषु)

9. Write the forms of *either* √सेव् in लोट् in all numbers and all puruṣas or the forms of √मृ in लृट् in all numbers and all puruṣas. 5

सेव् इति धातोः लोट्लकारगतसकलपुरुषनिष्ठवचनयुक्तानि रूपाणि अथवा मृ इति धातोः लृट्लकारगतसकलपुरुषनिष्ठवचनयुक्तानि रूपाणि लिखतु।

10. Write any one of the following :

10

अधस्तनयोः एकस्य उत्तरं लिखतु—

(a) Decline तद् in all विभक्तis, वचनs and लिङ्गs.

तद् इति शब्दस्य रूपाणि सर्वासु विभक्तिषु, सर्वेषु वचनेषु सर्वेषु लिङ्गेषु च लेखनीयानि।

(b) Decline युष्मद् in all विभक्तis and all वचनs.

युष्मद् इति शब्दस्य रूपाणि सर्वासु विभक्तिषु सर्वेषु वचनेषु च लिखतु।

(6)

UNIT—IV

(Kārakaprakaraṇam, Samāsaprakaraṇam)

(Marks : 25)

11. Answer the following : 1×3=3

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) Which विभक्ति is connected to सम्बन्धपद?

सम्बन्धपदेन सह का विभक्तिः संयोजिता भवति?

(b) ध्रुवमपाये _____ ।

(Fill in the blank)

(रिक्तस्थानं पूरयतु)

(c) एकशेष is connected to द्वन्द्व / बहुव्रीहि / तत्पुरुष
Samāsa.

(Choose the correct word)

एकशेषः द्वन्द्व / बहुव्रीहि / तत्पुरुष इति समासेन सह
संयुज्यते।

(शुद्धम् उत्तरं लिखतु)

12. Show the difference between सन्धि and समास. 2

सन्धिसमासयोः भिन्नतां प्रदर्शयतु।

13. (a) Explain any two of the following Sūtras :

5×2=10

अधस्तनेषु सूत्रद्वयस्य व्याख्या करणीया—

अपवर्गे तृतीया ; आधारोऽधिकरणम् ; कर्तुरीप्सिततमं
कर्म ; हेतौ।

(7)

(b) Define and illustrate any two of the
following concepts : 5×2=10

अधस्तनेषु लक्षणोदाहरणपुरःसरं पदद्वयस्य व्याख्या
करणीया—

द्विगुसमासः ; तत्पुरुषसमासः ; अव्ययीभावसमासः ;
बहुव्रीहिसमासः।

★ ★ ★

